УзССР Давлат матбуот ... Йил ... Республика китобхона ... УзССР
140795

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

30 июнь, жума, 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 124 (1126)

ОЛИЙ МАЖЛИСДА ҚАБУЛ

Олий Мажлис Раиси Э. Халилов 29 июнь куни Молдова Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Н. Дудэуи унинг илтимосига биноан қабул қилди.

Суҳбат асносида Ўзбекистон билан Молдова ўртасида парламентлараро муносабатлар ўрнатиш масалалари муҳокама этилди.

ҚУРИЛИШ ЖАДАЛ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Бухоро вилояти Қоровулбозор туманида муҳим иншоотлардан бири — нефтни қайта ишлаш заводи бунёд этилмоқда. У тўла қувват билан ига тушгач, бу ерда йилига бир неча миллион тонна нефть ва газ конденсати қайта ишланади.

Завод ёнида нефтчилар шаҳарчаси қад ростлармоқда. Турар жой, мактаб, боғча, нон заводи каби иншоотлар қурилиши ҳам жадал давом этаётир.

Республика Бош вазири А. Муталов, бош вазир ўринбосари Қ. Ҳаққулов, Бухоро вилояти ҳокими М. Раҳмонов Қоровулбозорда бўлиб, қурилишчиларнинг бориши билан танишдилар.

(ЎзА).

ЯНГИ ИШЛАРГА ТАЙЁРМИЗ!

Наманган вилояти ғаллакорларининг меҳнат ғалабаси муносабати билан Президент Ислом Каримовнинг уларга юборган табригини меҳнаткашлар миннатдорлик туйғулари билан кутиб олдилар.

Наманганда тантанали йиғилиш бўлди. Унда вилоятнинг илғор ғаллакорлари, агросаноат мажмуи раҳбарлари ва мутахассислари, туманлар ва шаҳарларнинг ҳокимлари иштирок этишди.

Вилоят ҳокими Б. Рапиғалиев давлатимиз бошлиғининг Наманган ғаллакорларига табригини ўқиб берди. Йиғилишда сўзга чиққан кишилар республика раҳбариятининг мамлакат ғалла мустақиллигини таъминлашга қаратилган сиёсатининг тўғрилигини, бу соҳада амалга оширилган дастлабки муҳим ишларни таъкидладилар. Наманганликларнинг бу муҳим ишга келгусидаги қўшадиган улушлари тан ҳам салмоқли ва залворли бўлади, дейишди йиғилиш иштирокчилари. Вилоят ғаллакорлари давлатга жами 130 минг тонна дон топширишни режалаштирилган. Аслида дон ҳосили эса 200 минг тоннадан ошиб кетади.

Тантанали йиғилиш иштирокчилари республика Президенти номига мактуб йўллаб, қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ва саноатда ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш учун вилоят меҳнаткашлари бутун кучларини сафарбар қилишларини айтдилар, деб ваъда бердилар.

(ЎзА).

Сирдарё туманидаги «Сирдарё» ширкатлар уюшмаси деҳқонлари бу йил 1100 гектар ерда ғалла етиштиришди. Ерлар асосан ижарачиларга бўлиб берилган бўлиб, ширкат бўйича ўртача 39 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди. Айни кунларда экиндан бўшаган майдонлар ҳайдалиб, такрорий экинлар экилмоқда.

СУРАТДА: ширкатлар уюшмаси бош ҳосилоти Эсонбой Умрзоқов. У хўжаликда деҳқончилик ривожига муносиб ҳисса қўшаяпти.

Х. МИРЗАКАРИМОВ олган сурат.

МУҲИМ ҚЎЛЛАНМА

29 июнь куни Тошкентда республикамиздаги йирик иқтисодчи олимлар, давлат бошқаруви органлари вакиллари, иқтисодий мавзуда қалам тебратувчи журналистлар иштирокида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» номли китобига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди.

Суҳбат иштирокчилари Президент китобида белгилаб берилган иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий соҳалардаги устивор йўналишлар хусусида фикр алмашдилар.

Давра қатнашчилари бир овоздан мазкур китобни мустақил Ўзбекистон иқтисодиёти тарихидаги ўзгаришларга чуқур шарҳ берувчи мукаммал асар ҳамда зарур қўлланма, дея баҳоладилар. Зеро, унда мамлакатимизда кейинги йилларда рўй бераётган чуқур иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ўзгаришларнинг назарий ҳамда амалий асослари кенг таҳлил этилган, иқтисодий ислоҳотларнинг иккинчи босқичида амалга оширилиши лозим бўлган вазифалар аниқ кўрсатиб берилгандир.

Давра суҳбати иштирокчилари китобнинг яна бир муҳим хусусияти — унда кишилар онгидаги маънавий ўзгариш, янгиланишга алоҳида эътибор берилганига қаратди. Дарҳақиқат, китобда таъкидланганидек, халқнинг маънавий-руҳий тикланиши иқтисодий ислоҳотларнинг негизини ташкил этади.

Суҳбат чоғида китобнинг иқтисодий ислоҳотлар биринчи босқичининг якунлари ва сабоқларига бағишланган қисми ҳақида фикр юритилар экан, бу борада эришилган ютуқлар эътироф этилиб, ҳал этилмаган муаммоларни бартараф қилишга оид мулоҳазалар ҳамда таклифлар билдирилди. Иқтисодий ислоҳотлар иккинчи босқичининг устивор йўналишлари — хусусийлаштириш жараёнини чуқурлаштириш ва рақобатчилик муҳитини шакллантириш, макроиқтисодиётни барқарорлаштириш, миллий валюта қадрини ошириш ҳамда чуқур таркибий ўзгаришларга эришиш учун қандай вазифаларни амалга ошириш кераклиги ҳақида фикр алмашилди.

Республика вазирликлари ва идоралари вакиллари ҳамда таниқли олимлар журналистларнинг ислоҳотларни амалга ошириш жараёнидаги тўсиқларни бартараф этиш, тадбиркорликни ривожлантириш, аҳолининг кам таъминланган қисмини ижтимоий ҳимоя қилишга доир кўплаб саволларига атрофлича жавоб қайтардилар.

Давра суҳбатида Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчилари А. Азизхўжаев, Х. Жўраев, Президентнинг Матбуот котиби Мурод Муҳаммад Дўст иштирок этди.

(ЎзА).

«ЭКОСАН» ШАНБАЛИК ЎТКАЗДИ

Халқаро «Экосан» жамғармасининг Қашқадарё вилоят бўлими ташаббуси билан вилоятнинг барча шаҳар ва туманларида, корхона ва қурилиш ташкилотларида, муассасаларда шанбалик бўлиб ўтди. Жамоаларда республикамизда ўтадиган «Экология ва саломатлик» ўн кунлиги олдидан ободонлаштириш, озодаликни сақлаш бўйича улкан юмушлар бажарилди. Хусусан, «Шўртангаз» конлари бошқармасида 80 минг сўмлик иш бажарилди. Муборак шаҳридаги саноат корхоналарида эса ободонлаштириш бўйича 104 минг сўмлик юмушлар ниҳоясига етказиб қўйилди.

Шанбаликдан тушган маблағнинг бир қисми «Экосан» жамғармаси ҳисобига ўтказилди.

Г. ПЎЛАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Ҳарбий доктрина асослари — умумхалқ муҳокамасида

ҲАММА САВОЛЛАРГА ЖАВОБ БОР

Мамлакатимизда яқинда эълон қилинган Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий доктринаси асосларининг умумхалқ муҳокамаси давом этмоқда.

Тошкент шаҳар ҳокими ижроия маҳкамаси халқ таълими бош бошқармасининг инспектори, истеъфодаги полковник Наримон ГАЛИМОВ бу ҳужжат хусусида шундай дейди:

— Мен республика Ҳарбий доктринаси асосларини зўр қизиқиш ва эътибор билан ўргандим. Қуролли Кучлар сафида ўттиз йилдан кўпроқ хизмат қилганим учун унда акс этган мустақил давлатимиз мудофаа қобилиятини етарли даражада таъминлаш масалаларини яхши тушунаман.

Ҳарбий доктрина асосларининг иккинчи қисмида ҳарбий мутахассисларни, биринчи навбатда учувчилар, алоқачилар, ҳаво ҳужумидан мудофаа мутахассислари, компьютер ва электротехника, чегарани қўриқлаш мутахассислари тайёрлаш ҳамда шахсий таркиб билан ишлаш бўйича муҳим давлат дастурлари ишлаб чиқилиб, амалга оширилиши аниқ ёзиб қўйилган. Шу мақсадда ҳозир ишлаб турган олий ҳарбий ўқув юртлари ҳамда олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг айрим ўқув муассасалари ислоҳ қилинди.

Ҳақиқатан ҳам, бизнинг ҳарбий билим юртларимиз ҳозир армия учун зарур бўлган барча ҳарбий мутахассисликлар бўйича ходим тайёрлаб бераётгани йўқ. Шу сабабли, ҳужжатнинг ушбу сатрларини ўқиб мамнун бўлдим. Янги ўқув юртларининг ташкил этилиши, хусусан, ҳаво ҳужумидан мудофаа мутахассисларини тайёрлайдиган ўқув юртларининг барпо этилиши жуда муҳим ишдир.

(ЎзА).

• Ғалла мустақиллиги йўлида

Пахтакор туманидаги Акмал Икромов номли ижара ширкатлар уюшмаси раиси Шоймамат Отамуродовни идорадан топамиз, деб ўйламагандик. Хайрият, шу ерда экан. Кайфияти яхши.

— Хурсандчилигингизга шерикмиз.

— Раҳмат. Бугун бирйўла уч ижарачи звено ўзига тегишли майдондаги ғаллани ўриб-янчиб олишди.

Одамларга эркинлик бериш, уларнинг ўзларини ернинг ҳақиқий хўжайинлари, деб ҳис қилишларига имконият яратишнинг хосияти кўп экан. Бу йил 1050 гектар ерда ғалла етиштирдик. Хўжалик бўйича ҳар гектардан 35 центнердан ғалла топширишимиз керак. Кўзда тутилган шартномага мувофиқ, хирмонини ана шу маррадан оширганлар ортиқча ҳосилни ўзлари олишади.

Шунинг учун одамлар яхши ишлашди. Ғалла мўл бўлди. Уни ўз вақтида саранжомлаб олиш учун азаматлар даладан бери келишмаяпти. Меҳнат қилганлар кам бўлмаётир. Масалан, Мирза Одинаев бошлиқ ижарачи звено аъзолари қисқа муддатда 54 гектар ердаги ғаллани ўриб-янчиб олишга муваффақ бўлишди. Ҳосилдорлик гектар бошига 48 центнердан тушди. Шунингдек, Иброҳим Саидқулов, Абдулла Қодиров бошлиқ звенолар ҳам чўл шароитида гектар бошига 42—44 центнердан ғалла олишди.

Йўлга тушамиз. Машинамиз ўн томонга бурилиб, пайкал четидаги комбайн олдида тўхтайди. Комбайнчи биз билан саломлашди-да, рулни ғаллазор томон бурди. Ортида махсус тележка судраган трактор. Комбайндан шовиллаб буғдой туша бошлади. Раис билан дони ўрилган пайкал ичига кирамиз. Сочилган сомон, тўкилган бошоқ кўринмайди.

— Отасига раҳмат. Ҳалол тер тўкишяпти. Булар билан ишлашнинг ўзи бир роҳат, — дейди Шоймамат Отамуродов мамнун оҳангда.

Далада ишлаётганларга шароит етарли. Масалан, комбайнчиларга ва қўл ўримида қатнашаётганларга уч маҳал бепул овқат бериляпти. Комбайнчи 1 гектар ғаллани тез ва соз ўрса, 25 сўм, 10 килограмм ғалла олади. Манфаатдорлиги ўзига боғлиқ бўлгани учун ҳам механизаторларнинг ҳар бири кунига 5-6 гектар ердаги ғаллани ўриб янчаяпти.

Қўл ўримида қатнашаётганларга бир гектар ўрилган майдон учун 300 килограмм ғалла бериляпти. Шунинг учун ҳам хўжаликда иш яхши кетмоқда. Шу кунгача қарийб жами майдонларнинг ярмидан кўпроғидаги ғалла саранжомлаб олинди.

К. РИХСИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1995 йил 29 июнда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган ўн олтита банки иштирок этди.

Сотув ҳажми 16,56 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати — 30,00 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1995 йил 30 июндан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади. *)

1 Австралия доллари	21,45
1 Австрия шиллинги	3,07
1 Англия фунт стерлинги	47,41
10 Бельгия франки	10,47
1 Голландия гульдени	19,21
10 Греция драхми	1,32
1 Дания кронаси	5,51
1 АҚШ доллари	30,00
1 Миср фунти	8,82
1 Ирландия фунти	48,81
1 Исландия кронаси	0,48
10 Испания песети	2,46
100 Италия лираси	1.84
1 Канада доллари	21,81
1 Қувайт динори	100,25
100 Ливан фунти	1,85
1 Германия маркаси	21,53
1 Норвегия кронаси	4,83
10 Португалия эскудоси	2,04
1 Сингапур доллари	21,45
1000 Туркия лираси	0,68
1 Финляндия маркаси	7,03
1 Франция франки	6,14
1 Швеция кронаси	4,13
1 Швейцария франки	25,91
1 ЭКЮ	39,63
10 Япония иенаси	3,52
1000 Россия рубли	6,64
1 Эстония кронаси	2,68
1000 Украина карбованеци	0,21
1 Латвия лати	59,06
1 Литва лити	7,50
1 Қозоғистон тенгеси	0,47
1 Молдова лейи	6,61
1000 Беларусь рубли	2,61

Марказий банк 1995 йил 30 июндан бошлаб Ўзбекистон Республикаси махсус пул алмаштириш пунктларида фойдаланиш учун нақд АҚШ долларининг қуйидаги тижорат қийматини белгилади:

— Сотиб олиш қиймати: 1 АҚШ доллари — 30,00 сўм.

— Сотиш қиймати: 1 АҚШ доллари — 30,00 сўм.

Хорижий валютани сотиш чоғида сўм билан восита ҳақи олинади.

*) — Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

* ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР *

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

АБАЙ ТАВАЛЛУДИГА БАҒИШЛАНДИ

Абу Райҳон Беруний номидаги Тошкент давлат техника университетида машҳур қозоқ адиби Абай Қўнанбоев таваллудининг 150 йиллигига бағишланган анжуман бўлди.

Ўзбекистон халқ ёзувчиси Одил Ёқубов анжуманда «Абай — туркийзабон халқларнинг улуғ фарзанди» мавзуида маъруза қилди. Сўзга чиққанлар адибнинг қозоқ ва ўзбек халқларининг абадий дўстлигига бағишланган асарлари ҳақида гапирдилар.

Анжуманда ўзбек ва қозоқ куй-қўшиқлари янгради.

ХУМДОНДА ПИШИРИЛГАНИДАН ҚОЛИШМАЙДИ

Яқинда Усмон Юсупов туманидаги Жейнов қишлоғида янги ғишт заводи ишга туширилди.

Тиниб-тинчимас раҳбар Муродулла Саидовнинг ташаббуси билан хўжалик сармояси ҳисобига харид қилинган ушбу ғишт заводи Франциянинг «Раффин» фирмасида ишлаб чиқарилган. Янги завод бир йилда 5 миллион донагача хом ғишт тайёрлай олиш қувватига эга. Бу ғиштлар ўзининг сифати жиҳатидан хумдонда пиширилган ғиштлардан асло қолишмайди.

СУРАТДА: заводнинг ёш ишчиси Баҳриддин Гулмуродов янги тайёрланган ғиштларни қуритишга жўнатмоқда.

ИЛК ҚАДАМ ҚУВОНЧЛАРИ

Қува туманидаги Марайим Раҳматов номли жамоа хўжалигида ташкил этилган Ўзбекистон «Ғалла» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг Фарғона бўлими мўл ҳосил берадиган янги ғалла навларини деҳқонларга тавсия қилди.

Хўжаликда ажратиб берилган тажриба участкасига арпанинг 13 та янги нави экилганди. Арпанинг «Айкар ТД», «Параллел-59» сингари навлари гектар бошига 60 центнердан ҳосил берди. Буғдойнинг ҳам истиқболли навлари синаб кўрилди. Ваҳоланки, шу пайтгача «Интенсивний», «Стандарт» буғдойи серҳосил ҳисобланган бўлса, «Маржон», «Ёнбош ТД», «Санзар-4», «Санзар-8» каби навлардан гектар бошига 55-60 центнердан ҳосил етиштирилди.

АМИР ТЕМУР НОМИДАГИ БОҒ

Қашқадарёда Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига катта тайёргарлик кўрилмоқда.

Шаҳрисабзда Амир Темур ва темурийлар томонидан бунёд этилган обидалар таъмирланяпти. Яккабоғ туманида 6 гектар майдонда Амир Темур номидаги боғ барпо этилди. Жойларда улуғ бобомизнинг ҳаёти ва фаолияти ҳақида анжуманлар, адабий-бадиий кечалар, давра суҳбатлари ўтказилмоқда.

БОЛА — БОҒЧАДАН...

Жомбой туманидаги 1-сонли «Ғунча» болалар боғчасида кўплаб тадбирлар ўтказиб турилади. Хусусан, турли халқ ўйинларини уюштириш, жумбоқлар ечиш, расмлар чизиш — кичкинтойларнинг севимли машғулотига айланиб қолган. Улар тарбиячи опалари Шоҳида Қурбоновани (суратда) жуда яхши кўрадилар. Чунки Шоҳида болажонлар «тили»ни яхши тушунади-да.

«ЎҚИТУВЧИ-95» КЎРИК-ТАНЛОВИ

Хоразмда вилоят муаллимларининг «Ўқитувчи-95» кўрик-танлови якунланди.

Янгибозор туманидаги 19-ўрта мактабнинг она тили ва адабиёти ўқитувчиси Гавҳаржон Ибодуллаева ғолиб деб топилиб, республика кўригига йўлланма олди.

* ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР *

• *Фармон ва ижро*

КОРХОНАЛАРНИ АКЦИЯЛАШТИРИШ ЙЎЛИДАН— ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАР БОЗОРИ САРИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов «Давлат мулки бўлган корхоналарни акциялашни тезлаштириш ва қимматли қоғозлар бозорини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонга имзо чекди. Бундай ҳужжатни қабул қилиш заруратини республикада амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар жараёнининг ўзи тақозо этди. Гап давлат мулкини бошқа эгаларига топшириш асосида янги мулкдорларни юзага келтириш жараёнини тезлаштириш ҳақида бораяпти. Республикада ишлаб турган ҳар бир киши мол-мулк эгаси бўлишга ҳақлидир.

Бу жараён бирмунча интенсив ривожланмоқда. Бугунги кунга келиб, уч мингдан зиёд акционерлик жамияти барпо этилди. Аммо бундай суръат мутлақо қониқарсиздир. Давлат корхоналарини акциядорлик жамиятига айлантириш жараёни 240 кундан ҳам кўпроқ давом этди. Корхоналар 43 та ҳужжат тайёрлаб, уларни олти жойда — Давлат мулк қўмитаси (мулкдорлик ҳуқуқига ордер бериш), Адлия вазирлиги (юридик шахсни рўйхатга олиш), Молия вазирлиги (эмиссия проспектини рўйхатга олиш), Миллий депозитарий (акциялар чиқариш ва уларни сақлаш) ва полиграфия комбинатларида (акция бланкаларини босиш) рўйхатдан ўтказишга мажбур эдилар. Рўйхатга олиш билан боғлиқ тадбирларнинг кўпи Тошкентда амалга оширилди ва бу корхона вакилларининг кўп ойлар давомида пойтахтда бўлишларини талаб этди. Рўйхатга олинганлик учун катта миқдорда йиғим ундирилларди. Натижада бир қанча муаммолар, жумладан бюрократизмнинг яширин кўринишлари юзага келди. Ҳозиргача 3000 та янги акционерлик жамиятининг ярмидан озроғи «рўйхатдан ўтиш машаққати»ни бошдан кечирди. Бунинг сабаби, аввало, шундаки, акционерлик жамиятларини тузишнинг юзага келган технологик тизими, айниқса, адлия вазирлиги ва Молия вазирлигида ҳаддан ташқари бюрократлаштириб юборилган бўлиб чиқди. Корхонани реестрга киритиш ва рўйхатга олишдек жуда жўн операция шу инстанцияларда фақат расмий белгиланган муддат бўйича бир ой давом этди. Амалда эса бу вазирликларнинг амалдорлари кўпгина корхоналарнинг ишини сансалор қилдилар. Табиийки, Давлат мулк қўмитасида мулкдорлик ҳуқуқи учун ордер олганларнинг кўпчилиги бошқа инстанциялар остонасига бош уриб боришдан воз кечдилар ва навбатдаги бюрократик тўсиқларга рўпара бўлмасликни афзал кўрдилар. Шундай қилиб, қарабсизки, бир томондан, акционерлик жамияти қоғозда бор, амалда эса у йўқ ҳисоби. Гап шундаки, амалдаги қонунчиликка биноан, 6 ой давомида акцияга ёздирмаса, уни чиқариб, тарқатмаса, акционерлик жамияти тузилган ҳисобланмайди.

Шуни ҳам таъкидлаш керакки, корхоналарнинг бошқарувнинг маъмурий-буйруқбозлик тизимидан кўнгил узолмаётган шахсий хўжалик ассоциацияси, концерн ва уюшмалар каби «яхши ёрдам»чилари ҳам топилади. Улар республикада мулк муносабатларини ислоҳ қилиш жараёнига ҳар жиҳатдан тўсиқ қўйишга уриндилар. «Ўзавтойўл», «Ўзмевасабзавотузумсаноат», «Ўзбалиқ», «Ўздавпахтасаноатсотиш», «Ўзқурилишашё», Коммунал хизмат вазирлиги ва бошқалар ана шундай «ёрдамчи»лардан ҳисобланади. Наманган, Сирдарё, Фарғона ва Хоразм вилоятларида аҳвол яхши эмас. Умуман, бошқа вилоятларни ҳам қусурлардан ҳоли деб бўлмайди. Уларда ҳам сансалорлик ва бюрократизм кўринишлари истаганча топилади.

Президентнинг Фармонида давлат корхоналарида очиқ турдаги акционерлик жамиятларига айлантиришнинг янги ягона тартибини жорий этиш назарда тутилган бўлиб, у акционерлик жамияти тузиш ишларини мумкин қадар соддалаштиради.

Бу янги тартибнинг мазмунмоҳияти шундаки, энди акционерлик жамиятини тузиш ва рўйхатга олиш билан боғлиқ ҳамма юмушларни Ўзбекистон Республикаси Давлат мулк қўмитаси ва унинг ҳудудий бошқармалари бажаради. Бу эса, корхоналар фақат битта органга ва муҳими, ўзлари турган жойдаги органга мурожаат қиладилар, деганидир. Акционерлик жамиятини давлат рўйхатидан ўтказишда ҳеч қандай йиғим ва бошқа тўловлар ундирилмайди. Албатта, бундай тартибнинг жорий этилиши Давлат мулк қўмитасининг ҳудудий бошқармалари роли ва масъулиятини кескин оширади. Уларнинг зиммасига катта ва ўта масъулиятли вазифа юкланади. Ҳудудий бошқармалар эндиликда ўзлари ва иқтисодий ислоҳотнинг олдинги маррасига ўтаётганларини аниқ-тайин тушуниб олмоқлари лозим. кўп нарса иқтисодиётнинг барқарорлиги, муҳими эса, аҳолининг турмуш даражаси уларнинг қандай ишлаётганига боғлиқ бўлади.

Ҳужжатлар ҳаракатининг янги структураси давлат корхонасини тегишли тармоқ бўйича тасдиқланган графикда белгиланган муддатда очиқ типдаги акционерлик жамиятига айлантиришни назарда тутади. Вазирликлар, идоралар, ассоциациялар, корпорациялар, концернлар ва бошқа хўжалик бирлашмалари ўша графикни уч кунлик муддат ичида корхоналарга етказадилар.

Очиқ акционерлик жамиятига айлантирилаётган давлат корхонаси раҳбари давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришга оид ҳужжатларни тайёрлаш учун уч кунлик муддат ичида ишчи гуруҳ тузиш ҳақида буйруқ чиқаради. Комиссия бир ой муддат ичида қуйидаги ҳужжатларни тайёрлайди ва Давлат мулк қўмитасига ёки унинг ҳудудий бошқармаларига тақдим этади: мол-мулкнинг баҳоси ҳақида далолатнома, акционерлик жамияти Низомининг лойиҳаси, акциялар эмиссияси проспекти. Давлат мулк қўмитаси бу ҳужжатлар тақдим этилган кундан бошлаб ўн кун муддат ичида уларни белгиланган тартибда кўриб чиқади ва хусусийлаштириш режасини, шунингдек, молия вазирлиги билан биргаликда эмиссия проспектини тасдиқлайди. Ўша ҳужжатларда нуқсонлар борлиги аниқланса, Давлат мулк қўмитасининг талаби билан бир ҳафта муддат ичида ҳужжатларга зарур ўзгартишлар киритилади. Корхонани хусусийлаштириш режасининг Давлат мулк қўмитаси ёки унинг ҳудудий органи томонидан тасдиқланиши — корхонани очиқ типдаги акционерлик жамиятига айлантирилгани тўғрисидаги, эмиссия проспектининг Молия вазирлиги билан биргаликда тасдиқланиши эса — акциялар чиқариш тўғрисидаги қарор ҳисобланади. Давлат мулк қўмитаси (унинг ҳудудий бошқармалари) очиқ типдаги акционерлик жамиятининг муассиси сифатида тегишли ассоциация, корпорация, концерн ва корхоналар билан биргаликда акционерлик жамиятини давлат рўйхатидан ўтказиш учун зарур ҳужжатларни тайёрлайди.

Ҳокимликларнинг корхоналарни рўйхатга олишга масъул бўлган тегишли бўлимлари (хизматлари) бир ҳафта муддат ичида акционерлик жамиятларини давлат рўйхатидан ўтказадилар.

Акционерлик жамияти рўйхатга олинган пайтдан бошлаб корхонанинг актив ва пассивлари акционерлик жамияти томонидан балансга қабул қилинади. Акционерлик жамияти қайта тузилган корхона ҳуқуқ ва бурчларининг меросхўрига айланади.

Акционерларнинг биринчи йиғилишига қадар қайта тузилаётган корхонанинг раҳбари ўз зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришни давом эттиради.

Акционерлик жамиятининг доимий бошқарув органлари акциядорларнинг биринчи йиғилишида тузилади.

Акционерлик жамиятининг хусусийлаштириш жараёнида таъсис этилган акциялари қуйидаги тартибда чиқарилади: Давлат мулк қўмитаси ёки унинг ҳудудий органи акционерлик жамияти давлат рўйхатидан ўтказилганидан сўнг уч кун муддат ичида акцияларнинг намуна нусхаси (эскизи)ни тасдиқлайди ва акционерлик жамиятига акцияларни чиқариш давлат рўйхатидан ўтказилгани тўғрисидаги куни ва давлат рўйхатининг коди кўрсатилган гувоҳномани, шунингдек, ип билан тикилиб, муҳр билан мустаҳкамланган, «Рўйхатга олинди» штампи босилган эмиссия проспектининг бир нусхасини беради. Акцияларни чиқариш Давлат мулк қўмитаси Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан биргаликда тасдиқланган тартибда рўйхатдан ўтказилади. Эмиссия проспектининг кўчирма нусхаси бир ҳафта муддат ичида Молия вазирлигига (маҳаллий молия органига) қимматли қоғозлар ягона давлат реестрига киритиш учун юборилади.

Давлат мулк қўмитаси акцияларнинг ўз вақтида чиқарилганлиги ва маълумотларнинг тўғрилиги учун тўла жавобгардир.

Акциялар чиқариш рўйхатдан ўтказилгандан сўнг бир ҳафта муддат ичида муассис акцияларга ёзилиш тўғрисида оммавий ахборот воситаларида хабар эълон қилади. Давлат корхоналарини қайта тузиш натижасида барпо этиладиган акционерлик жамиятларининг шундан кейинги чиқарган акциялари ва эмиссия проспектлари Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва ҳудудий молия органлари томонидан белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилади. Чиқарилган акция эмиссияси проспекти рўйхатга олингандан кейин уч кун муддат ичида акционерлик жамияти бошқаруви акция эмиссияси проспектини ҳисобга олиш учун Миллий депозитарийга тақдим этади. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг лицензиясига эга бўлган полиграфия корхоналари акцияларни нақд йўсинда чиқариш чоғида Миллий депозитирининг буюртмаси бўйича уларни бир ой муддатда тайёрлаб беришга бурчлидир.

Давлат мулк қўмитаси ёки унинг ҳудудий органлари тегишли ассоциация, корпорация, концерн ва корхоналар билан биргаликда акционерлик жамиятининг тўрт пакет акцияларининг белгиланган тартибда жойлаштирилишини таъминлайди. Акцияларнинг тўла сотиб олиниши муддатлари ва бошланғич бадал миқдори, Давлат мулк қўмитаси ёки унинг ҳудудий органлари томонидан айнан шу ходимлар учун имтиёзли ва кафолатларни ҳисобга олиб, ҳар бир конкрет ҳолатда алоҳида белгиланади. Бироқ бу муддат акционерлик жамияти давлат рўйхатидан ўтказилган пайтдан бошлаб кўпи билан бир йил бўлиши керак.

Биз яна бир муҳим муаммога дуч келдик. Акционерлик жамиятлари тузилди, меҳнат жамоалари акцияларни олдилар, унинг маълум улуши давлат захирасида қолдирилди, бир қисми эркин сотиш учун мўлжалланди. Акциялар бор. Одамлар уни киссаларига солдилар. Бироқ улар сотиб олинмаяпти ва сотилмаяпти. Бинобарин, улар на корхонага, на одамларга ва на эгаларига фойда келтираяпти. Ваҳоланки, акция «ишлаши» — даромад келтириши керак. Афсуски, Россиянинг «МММ» каби йирик фирмаларида юз берган жанжаллар одамларнинг акцияларга нисбатан ишончларини сўндирмоқда, улар акцияларни сотиб олишдан қўрқмоқдалар. Тўғри-да, иқтисодиётнинг нозик жиҳатларидан бехабар оддий кишиларнинг қайси акцияларни сотиб олиш, кимнинг акциялари дурустроқ, корхона синмасмикин, пулидан ажралиб қолмасмикин ва шу каби бошқа масалаларда муҳим бир қарорга келишлари қийин. Муаммо ҳақиқатан ҳам жуда мураккаб. Маълум даражада таваккалчилик бор. Шу боис Президент Фармонида инвестиция жамғармалари тармоғини кенгайтириш вазифаси қўйилди. Булар шундай структураки, акцияларни сотиб олишдаги пулдан ажралиб қолиш эҳтимолини камайтириш имконини беради. Инвестиция жамғармалари ишининг мазмунмоҳияти қуйидагича: улар кўпгина корхоналар акцияларининг катта бўлмаган қисмини сотиб оладилар ва шу боис улардан бир-иккитаси зарар кўрса, бу инвестиция жамғармаси даромадига таъсир қилмайди. Жамғарма худди шу суммада ўз акцияларини чиқаради ва аҳолига сотади. Бунда олинган дивидент тўлалигича, шахсий харажатлардан ташқари, шу акция эгаларига берилади. Натижада инвестиция жамғармаси акцияни сотиб олаётган одам амалда таваккал қилмайди, у мўмай даромад олади. Яна шуниси борки, дивидент бўйича даромадлар нақд тўланади, акция эгасининг ихтиёрига қараб эса, дивидентлар банкда сақланиши мумкин.

Энди ана шу структураларни барпо этиш вазифаси турибди. Вазирликлар ва идораларга, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимларига инвестиция жамғармаларини тузиш ва уларнинг фаолият кўрсатишига ёрдам бериш вазифаси топширилди. Бу — жуда муҳим вазифа. Зеро, биз бусиз қимматли қоғозлар бозорини барпо этолмаймиз. Яқинда инвестиция жамғармалари тўғрисидаги Низом эълон қилинади. У тайёр бўлган, ҳозир ҳукумат томонидан кўриб чиқилмоқда. Ҳужжатда иловалар мавжуд бўлиб, у инвестиция жамғармасининг бутун фаолиятини тартибга солади. Иловалар қонунбузарлик ва суиистеъмолчиликлар юз беришига йўл қўймайди.

Фармоннинг акциялардан келадиган даромаддан имтиёзли солиқ олиш тўғрисидаги банди қимматли қоғозлар бозорини ривожлантиришга катта аҳамият бераётганидан далолатдир. Маълумки, корхоналарнинг ҳамма даромадларига 38 фоиз миқдорида солиқ солинади. Акциялардан келадиган даромадлардан эса 15 фоиз миқдорида солиқ олинади.

Фармоннинг эълон қилиниши иқтисодий ислоҳотлар ривожига турткидир, албатта. Унинг ижроси билан боғлиқ асосий оғирлик ҳудудий бошқармалар зиммасига тушади. ушбу Фармон орқали иқтисодий ислоҳот жараёнларига бутун аҳолини жалб этиш учун кенг имкониятлар йўли очилади. Ҳар бир киши ўз давлати иқтисодиётини ривожлантиришда иштирок этиши ва ўз даромад улушини олиши мумкин.

Шуҳрат ҒАФУРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари.

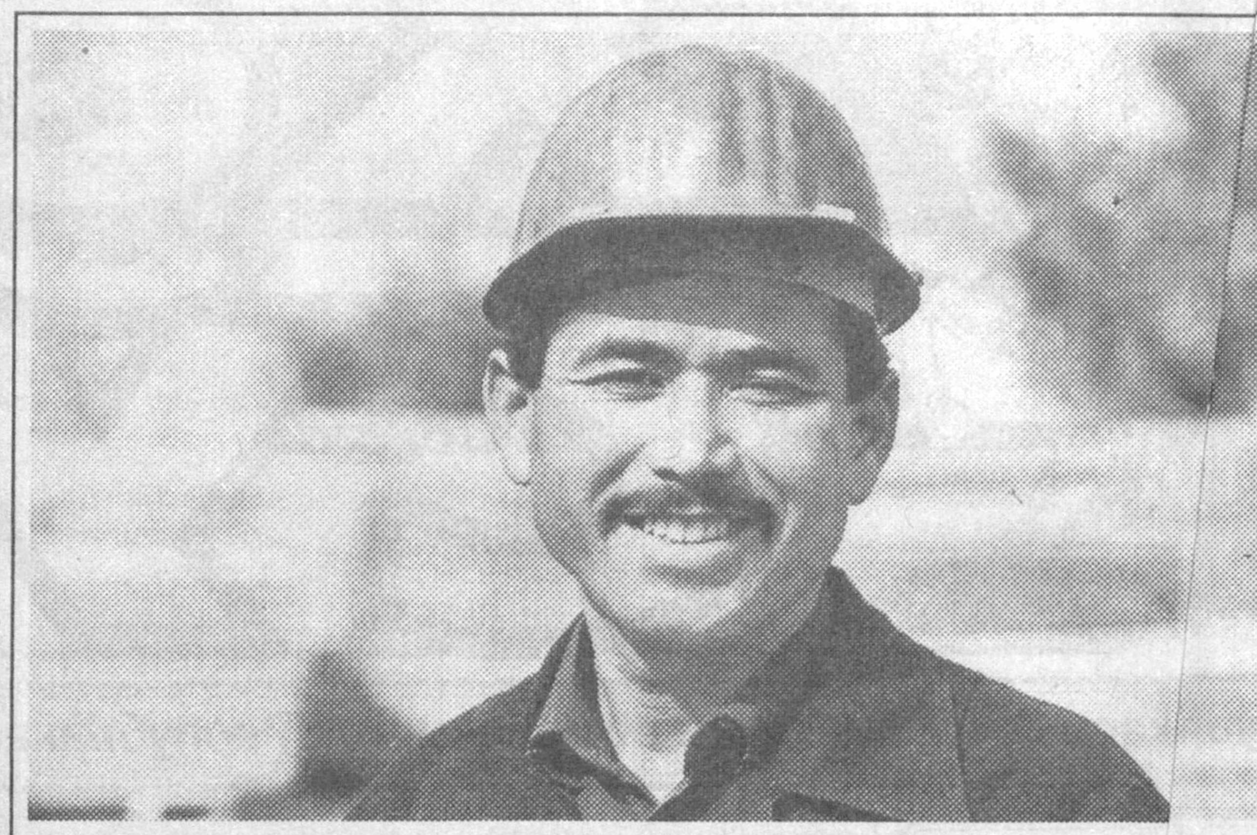

Қувасойдаги цемент ишлаб чиқариш комбинатида йилига 730 минг тонна цемент, 80 минг тонна охак, 50 минг тонна алебастр, 170 миллион шартли плита-шифер ишлаб чиқарилади.

Корхона жамоаси иқтисодий муаммолар олдида гангиб колмай, ўз имкониятларини ишга солган ҳолда ишлаб чиқаришда ўсишга эришишга ва бу муаммоларни заводнинг ўзида ҳал қилишга бутун диққат-эътиборларини қаратмоқдалар. Тайёр маҳсулотлар буюртмачиларга корхонанинг фирма дўконларига ўз вақтида етказиб берилмоқда. Кейинги беш ой ичида фирма дўконлар орқали 5 миллион 291 минг сўмлик маҳсулот сотилди.

СУРАТДА: шифер ишлаб чиқариш цех машинисти Абдулазиз Ҳасанов.

Ш. ОЛИМОВ (ЎзА) олган сурат.

• *Мухбиримиз муаммо қўяди*

ГАЗЕТА ЎҚИЙСИЗМИ?

Кундалик газета ва журналлар обуначиларга қай тарзда етказиб берилаяпти? Вақтли матбуот нашрлари билан савдо қилувчи дўконларда аҳолига кўрсатаётган хизмат сифати қандай?

Биз бу ва бошқа саволларга жавоб олиш ниятида Қашқадарё вилояти почта алоқаси бошқармасида, «Матбуотчи» очиқ ҳиссадорлик жамиятда, шунингдек, бир неча туман ва ташкилотларда бўлдик. Маълум бўлишича, кейинги 3-4 йил ичида иқтисодий қийинчиликлар туфайли турли вақтли матбуот нашрларига обуна бўлиш бир мунча камайган. Ҳатто Баҳористон, Ғузор, Деҳқонобод туманларидаги айрим хўжаликларга биронта ҳам газета-журнал бормас экан. Хўжаликлар раҳбарлари, ташкилотларнинг бошлиқлари, бош ҳисобчилари нашрларга обуна бўлишдек масъулиятли вазифага панжа орасидан қараб, биронта ҳам газета ва журналга ёзилишмаган. Лекин вилоятнинг Қарши, Шаҳрисабз шаҳарлари, Китоб, Чироқчи, Қарши, Қамаши, Нишон, Касби туманларида обуна сони камайтирилгани йўқ.

Газета — тарғиботчи, ташкилотчи, айни вақтда ҳукумат тадбирларининг амалга оширишига кўмаклашувчи восита ҳисобланади. Унинг маънавий қудратига тўғри баҳо бера олган раҳбаргина замон билан бирга қадам ташлайди, ислоҳотларнинг амалга ошишига жон койитади. Мамлакатимиз келажаги, эл-юрт фаровонлиги йўлида сайъ-ҳаракат кўрсатади.

Биронта ҳам газета-журнал олмаётган хўжаликлар, корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари Президентимиз фармонлари, ҳукумат қарорлари, қолаверса, республика Олий Мажлиси томонидан қабул қилинаётган муҳим ҳужжатларни қайси манбадан ўқишаяпти? Улар нималарга асосланиб ислоҳотларни, ҳукумат кўрсатмаларини амалга оширяптилар?

Вилоят почта алоқаси бошқармаси бошлиғи Боймурод Тўлаевнинг айтишича, газета-журналларга обуна бўлган ташкилот, муассаса, хўжалик ва корхоналар, якка тартибда газета олувчиларнинг аксарият қисмига нашрлар чиққан куннинг ўзидаёқ етказиб берилаётир. Лекин, ёнилғи танқислиги оқибатида Қамаши, Деҳқонобод, Баҳористон каби узоқ туманларга ҳар икки кунда почта юборилаётир. Қаршидан бир кун кечикиб юборилган нашрлар туман почтахоналарида ҳам иккиуч кунлаб қолиб кетиши ҳоллари рўй бераётир.

Илгари ҳар куни эрта тонгданоқ почта ва вақтли матбуот нашрлари самолётда Тошкентдан Қарши аэропортига келтирилар ва у ердан ўша ондаёқ туманларга юбориларди. Ҳозир ана шу тартиб ҳам ўзгариб кетди. Почта кундузи соат ўн бирда келтириладиган бўлди. Айрим кунлари эса самолёт учмай, почта ва газета журналлар келтирилмай қолиши ҳоллари содир бўлаётир. Оқибатда почта ташиш маромига путур етмоқда. Ўз навбатида бу ҳол газета ва журналларни вақтида туманларга етказиб беришга салбий таъсир кўрсатаяпти.

Кейинги пайтларда корхона ва ташкилотлар, хўжаликлар мулк шаклини ўзгартириб, янгича мақом олаяпти. Вилоятдаги газета ва журналлар билан савдо қилувчи дўк ходимлари ҳам бирлашиб, атбуотчи» очиқ ҳиссадорлик жамиятини ташкил этганди. ссадорлар газета ва журналл билан савдо қилувчи дўконл сонини 130 тадан 95 тага кам тирди. Шуни ҳам айтиш ло мки, дўконлар газета-журнал р учун юқоридан белгиланг нархлар устига 30-40 фоиз стама нарх қўйиб пуллашаяп. Натижада айрим нашрлар мматлилиги туфайли сотилм қолаётир.

Бундан уч йил уқаддам вилоятда фақат «Хқ сўзи» газетасининг ўзида 1200 нусха сотувга чиқарил, дўконларда газета етишма олган кунлар кўп бўларди. озир вилоят бўйича дўконл а 200 нусха «Халқ сўзи» г таси сотувга чиқарилмоқда. ссадорлик жамиятининг раи Турди Бурхоновнинг айтиш а, айрим кунлари шунча м дордаги газеталарнинг ҳам ир қисми сотилмай қолиб этаётир. «Халқ сўзи» газетаси ярли барча дўконларда 2 с 60 тийиндан, ҳатто айрим йларда 3 сўмдан пуллана ани учун ҳам шундай аҳвол дир бўлаяпти.

Шуни ҳам йтиш лозимки, темир йўл, а бус шоҳбекатларида, аҳол авжум жойларда кўплаб има дўконлар жойлашган. арнинг кўпчилиги патентга а. Лекин патентчининг ёнид ҳеч бир ҳужжатсиз савдо қ аётганлар ҳам оз эмас. Уларг илиция ҳам, солиқ инспекц си ходимлари ҳам индашмай . Ана шундай жойларда с до қилиш учун дўкондан таш рига чиққан вақтли матбуо нашрлари, китоблар билан вдо қилаётган дўконларга ж имлар солинмоқда.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Ҳомийлар излаймиз*

Давлатни буюк қиладиган тамойиллардан бири унинг иқтисодий кўрсаткичларидир. Унинг асосини машинасозлик, хусусан, автомобиль саноатининг ривожи белгилаб беради. Маълумки, автомобиль саноати ривожланган давлатлар АҚШ, Япония, Германия, Италия, Жанубий Қурия, Франция дунёда энг бой ҳисобланади, халқи бой-бадавлат яшайди. Жумҳуриятимизда «Мерседес» (Германия), «ДЭУ» (Жанубий Қурия), «Авиа» (Чехия) фирмалари билан қўшма корхоналар ташкил қилинди ва улар маҳсулот бермоқда. Кўчаларда авиа юк автомобиллари, Мерседес шатакчи автомобили пайдо бўлди. 1996 йилда эса ДЭУ фирмаси билан ҳамкорликда Рейсер, Тико, Лабо, Дамас автомобиллари ишлаб чиқарилади. Улар кўркамлиги, ихчамлиги, кам ёнилғи сарфланиши билан ажралиб туради. Тошкент автомобиль ва йўллар институтининг биринчи қалдирғоч муҳандислари «ДЭУ», «Мерседес», «Авиа» қўшма корхоналарида фаолият кўрсатмоқдалар. Маълум йўналишларда конструкторлик ишлари олиб борилаяпти.

«САМО» ФЕРМЕР УЧУН

1994 йили институтда фермерлар учун қулай автомобиль ҳамда Ўзбекистон «САМО» енгил автомобили яратишда амалий фаолият бошлаб юборилди. Фермер хўжаликлари учун арзон, кам ёнилғи сарфлайдиган, турли ёнилғиларда ишлай оладиган, техник қарови содда, кўп юк ёки пассажир ташийдиган автомобиль яратиб беришимиз мақсадга мувофиқдир. Бунинг учун УАЗ-3151 (Россия) автомобилини асос қилиб олдик. Чунки у оғир эксплуатация шароитида барча синовлардан муваффақиятли ўтган. Ишончлилик, узоқ муддат ишлаш, мустаҳкамлик, юрувчанлик кўрсаткичлари жуда юқори. Мазкур автомобиль 1956 йилда Индонезияда 4000 километрлик масофада ўтказилган пойгада ғолиб чиққан. Сел туфайли бузилган йўлларда ва океан қирғоқларида, ювилиб кетган қумликларда юриш учун ягона ишончли транспорт ҳисобланади. Айни пайтда бир қанча камчиликлардан ҳоли эмас: ўриндиқлари ноқулай ва қаттиқ. Бу эса, айниқса, узоқ юрилганда билинади. Шунинг учун улар «Москвич» ёки «Волга» автомобили ўриндиқларига ўзгартирилади. Усти брезент билан қопланганлиги учун ёзда исиб кетади, қишда эса совуқ, ёмғирда ивийди. Буни эътиборга олиб унинг томи металлдан ишланади. Кузовнинг ичи шовқин ва иссиқдан сақлаш учун намат ёки паралон билан ўралади. Эшиклар ва том қисми автобин ёки винилистчарм билан қопланади. Полга эса қалин латта ва линолиум тўшалади. Автомобиль салонини моторадан ажратиб турадиган девор икки тарафдан намат билан қопланади, бу мото товушини пасайтиради.

УАЗ автомобилининг юқори ёйи мустаҳкам эмас, ағдарилиб кетса унинг ичидаги одамлар оғир тан жароҳатлари олиши мумкин. Шунга кўра брезент том металлдан ясалган мустаҳкам томга алмаштирилади. Бу хавфсизликни таъминлайди.

ЗМЗ-5IM двигатель 100 километр йўлга 12-14 литр бензин сарфлайди. Унинг ўрнига кам ёнилғи сарф қиладиган АИА А-21 (Чехия) дизели ўрнатиш мўлжалланган. Янги двигателда ёнилғи сарфи кейин камаяди, 8 литр атрофида, буровчи момент ва ишчи ҳажми эса юқори бўлади. Бу р янги автомобилнинг тортиш қобилиятини ва иқтисодиётини яхшилайди. Агар орқа кўприкнинг бош узатгичи ўзгартирилмаса, УАЗ га нисбатан тезликдан йўқотади. Максимал тезлик 20-23 км/соатга камаяди. Лекин бу бизнинг эксплуатация шароитларимизда унчалик катта аҳамиятга эга эмас. Баъзи ҳолларда фермерларнинг талаби билан бу камчиликни бош узатгични ўзгартириб бартараф қилиш мумкин.

Дизель двигатели оғирлиги 100 кг. га ортиқ. Демак олд подвеска кучайтирилиши лозим. Дизель двигатели ўрнатиш натижасида автомобилнинг юк кўтариш қобилияти ўта ортади.

УАЗ нинг яна бир камчилиги деразалар кичик бўлганлиги туфайли салонга ёруғлик кам тушади. Янгисида орқа эшик ойнаси 4 марта каталаштирилади, ёндаги ойналар сони ва ўлчамлари ортади. Кузов дизайни, ҳайдовчининг кўра билиш қобилияти яхшиланади. Бундай автомобилни О. Острогглазов билан биргаликда яратдик ҳам. Қийинчиликларнинг эса чеки йўқ...

Юқоридаги ўзгартиришлар Ўзбекистоннинг оғир иқлим шароитига мос ҳолда УАЗ автомобилининг янги конструкциясини яратишни таъминлайди. Такомиллаштириш натижасида автомобилнинг тортиш қобилияти, юрувчанлиги, ёнилғи сарфи, комфортабеллиги ва хавфсизлиги яхшиланади. АҚШ ва Япония джипларига қараганда анчагина арзон, фермерлар учун қулай.

Ишончимиз комилки Ўзбекистон келажаги учун қайғурадиган тадбиркорлар ва ҳомийлар йўқ эмас. Уларнинг ёрдамида «Тошқурилиштранс» бирлашмасининг ёки «Узавтотранс» корпорациясининг авторемонт заводларидан бирида цех ташкил қилиш мумкин. Бунинг учун Россиядан маълум вақтгача арзон эҳтиёт қисмлар (олд ва орқа кўприклар, узатгичлар қутичаси, ғилдираклар, электр қисмлари, кузов қисмлари) олиб туришга тўғри келади. Келажакда асосий агрегатлар ўзимизнинг завод ва фабрикаларда тайёрланади. Бунинг учун имкониятлар мавжуд. Дизель двигатели эса «Авташ» қўшма корхонасидан олинади. Ҳозирда ўзимизда аккумуляторлар, ўриндиқлар, шиналар чиқарилмоқда.

Сарвар ҚОДИРОВ,
Тошкент автомобиль ва йўллар институтининг автомобилларни ишлаб чиқариш ва таъмирлаш технологияси кафедраси мудири, ЎзҚХФА мухбир аъзоси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

ТЕРРОРЧИЛАР НИЯТИ АМАЛГА ОШМАДИ

Эфиопия пойтахтида очилган Африка давлатлари раҳбарларининг олий даражадаги учрашувида қатнашиш учун Аддис-Абеба аэропортидан конференция ўтказиладиган қаср томон йўл олган Миср Президенти Ҳусни Муборак тушган автомашиналар бир гуруҳ ёлланган кимсалар томонидан ўққа тутилди. Президент Муборакнинг соқчилари ҳар томонга қоча бошлаган ҳужумчиларга ўша заҳотиёқ зарба берди ва натижада улардан уч киши ўлдирилди.

Миср делегациясидан бирор кишига зарар етмади. Ҳусни Муборак конференция ишида Миср делегациясига раҳбарлик қилишни Миср ташқи ишлари вазири Амр Мусага топширгач, Қоҳирага учиб кетди.

Ҳусни Муборак Қоҳира аэропортида жаҳон оммавий ахборот воситалари, радио ва телевидение вакиллари учун матбуот конференцияси ўтказди.

Матбуот конференцияси чоғида Миср Президенти «Миср ҳеч қандай террордан чўчимайди ва ўз йўлидан юраберади» — деди. Айни чоғда у терроризм бутун дунёда тарқалган ҳодиса бўлиб қолаётгани баъзи давлатлар ҳатто террорчиларга бошпана бераётгани, уларнинг бу ишлари ҳали қимматга тушишини таъкидлади. Миср Президенти «икки, уч кишининг уриниши Мисрни тараққиёт йўлидан оғдиришга қодир эмас», деди.

Эфиопиянинг тегишли органлари мазкур воқеа юзасидан керакли чора-тадбирлар кўряпти.

• *Амир Темурнинг 660 йиллигига*

МИНДИ ДАВЛАТ МАРКАБИГА УЛ САБИЙ

Соҳибқирон Амир Темурнинг ҳаётва фаолияти ҳақида кенг маълумот берувчи ёки махсус асарларинг ҳаётлиги давриданоқ ёзила бошланган. Жумладан, Ғиёсидд Али Яздийнинг «Китоби рўзнома-и ғазовоти Ҳиндистон» номасари жаҳонгир ҳақидаги фикрлар бир мунча бўрттирилганлиги, ишча мақтовлар айтилганлиги сабабли Амир Темурга маъқул маганди.

Унинг вафотидан сўнг эса буюк жаҳонгирлиги, машҳур салтанати, умуман темурийлар сулоласи тарихи кўплаб асарларда ёритилган. Низомиддин Шомийнинг «Зафарнома»си, Ҳофизи Абрунинг «Зубдат ат-таворих»и, Шарофуддин Али Яздийнинг «Зафарнома»си, Фосиҳ Аҳмад Ҳавофийнинг «Мужмали Фосиҳий»си, Абдураззоқ Самарқандийнинг «Матла ас-саъдайн»и, Ибн Арабшоҳнинг «Ажоиб ул-мақдур»и асосида бизнинг асримизда ҳам бир қанча асарлар яратилган. Мулло Салоҳиддин ибн мулло Алоиддин Хожа Эшон (Салоҳиддин Тошкандий)нинг «Жангномаи Амир Темур Кўрагон» ёки «Темурнома» китоби фикримизнинг далилидир. Унда Амир Темурнинг аждодларидан бошлаб, дунёга келиши-ю, то вафотигача бўлган давр ҳақида тарихий маълумотлар берилган. Биз ушбу асар асосида Амир Темур ҳаётидан баъзи бир лавҳалар келтириб, унинг кўп қиррали мураккаб шахсияти ҳақида имконият даражасида қисқача фикр баён этишни лозим топдик. Дарҳақиқат, соҳибқирон шахсияти буюк, айни пайтда зиддиятли. Бу ҳақда қатор ижобий фикрлар айтилган бўлишига қарамай, сўнгги 70 йил давомида асосан, салбий муносабат билдириб келинди. Баъзи олимлар томонидан ёзилган тарихий-бадиий асарларда унинг шахсиятига тўғри баҳо берилмади. Ўспиринлик даврлари нотўғри талқин қилинди. Гўё у безори ёки қароқчи сифатида улғая борган ва саводсиз шахс тарзида талқин этилади. Аслида бундай эмас. Темур авлодлари ҳақида маълумот берувчи ўтмиш тарихига доир асарларда жаҳонгирнинг кимлиги, қандай фазилатларга эга эканлиги аниқ ва ишонарли далиллар орқали кўрсатилган. Салоҳиддин Тошкандийнинг мазкур асари ана шуларни акс эттириши билан қимматлидир.

Муаллиф Амир Темур шахсиятига баҳо беришда асосан ўтмиш, тарихий маълумотлардан фойдаланган ҳолда, бадиий муболаға ва тўқималарни ҳам усталик билан ишлатади. Чунки буюк шахсдаги кўп қирралиазилатни оддий сўзлар билааърифлаш қийин. Акс ҳолдганикли ҳукмдорлар шахсии оддий кишилар ҳаётиданки оддий ҳукмдорлар шахсидан фарқ қилмай қолади. ало, китобда Амир Темурни туғилиш кунини ўтмиш фикларидаги каби самовий смлар (юлдузлар) ҳаракатиъни ҳар саккиз юз йилда ир бўладиган икки само юзи — Зуҳал ва Муштарийнг бир-бирига яқинлашуви ниясига тўғри келганлигини аллиф бадиий бўрттириш ётасодифий ҳодиса деб билди. Аксинча уни олдиндан шорат қилинган Оллоҳнинг омати ҳисоблаб, Темур шахсини янада улуғлайди. Гўёку ҳодиса жаҳонгирнинг ўганаси Йўкина хоним тушида етти иқлим ҳукмдорларигса турли усулларда аввал билдирилган. Ўз-ўзидан мумки, етти иқлимни забт иган ягона соҳибқироннипунёга келиши барча ҳукмдарни ташвишга солади. Шинг учун ҳам уни ҳаттоки, тлмасданоқ йўқотишга ҳарт қилганлар. Йўкина хон тушининг таъбири қуйиича: «Тарихнинг етти юз з бешида бир ўғули соҳибқин вужудга келадур. Гумон қрман, тулуъи Кавкабнинг вага қарағонда яқиндурким, ул онадан ер юзига туғулур ибқирон бўлуб, етти иқлим олғай, анинг авлоди саккюз салтанат сурғай»... Буни итган Йўкина хонимга ра ўти шуъла урди. Қулиға айдим, «бир иш қилиб, Тегина бм моҳни ўлдурайлук». Тўғригмиш тарихий-бадиий асарга баён этилган буюк шлар, машҳур шаҳзодалар т-салтанатга эришгунларигадар оғир, машаққатли кунни ўз бошидан кечирадил ўлимга ва даҳшатли ҳодисала дуч келадилар. Лекин уларнинг ҳеч бири она қорнидалигидаёқ ўлимга маҳкум этилмаганлар. «Темурнома»да бу ҳолат шундай ҳикоя қилинади: «Тегина бегим моҳ кўб зори қилиб айди: Эй бобо, мани ўлдурмоқни қандай хоҳлаюрсан, менда гуноҳ бўлса, қорнимдаги боланинг нима гуноҳи бор? Анда Мойдун айди: «сани шу бола сабабидан ўлдурурман, деб қиличини кўтариб солгач, жон ваҳмидин Тегина бегим моҳ ўзини қудуққа ташлади. Иқболи Амир Темур ногоҳ ҳавода барқ пайдо бўлуб, яшин келиб қулни кўкрагидан уриб, икки бўлак қилди».

Ушбу воқеадан сўнг Амир Чоку хонадонида Тегина бегимнинг енгил бўлиши, яъни бўлажак жаҳонгирнинг юқорида қайд этилган улуғ кунда туғилиши ҳақида сўз боради: «Қай вақт ҳар етти кавкаб толеъи саратонда жадй буржинда маъитда бўлса қирон бўлурлар, шундай вақтда ўғул вужудга келса, толеъи маъсуд ўлур, шул соатда тангри тобарак ва таоло оламни яратибдур. Ҳар фарзанд шул соатда таваллуд бўлса, онинг толеъи охир умриғача доимо иқболи масъуддир».

Шу кунга қадар Амир Темурнинг туғилиб ўсган жойи ҳақида олимларнинг фикри бир хил эмас. Мазкур асарда ҳам соҳибқироннинг туғилган ери ота-онасининг даргоҳи эмас, балки Амир Чокунинг хонадони — Занжир Сарадир деб кўрсатилади. Чунки Тегина моҳим Йўкина бегим алдовиқ-зулми билан ушбу даргоҳга келиб қолган эди. Бу ерда соҳибқирон 12 ёшларда бўлганида ҳам яшаб келганлиги айтилган. Аммо шу давр орасида улар ўзларининг ким эканликлари ёки кимнинг авлодига тегишли эканликларини Амир Чокуга сездиришмаган. Бундан жаҳонгирнинг отаси Амир Тўрағай ҳам хабарсиз бўлган.

Амир Темур ёшлик давриданоқ куч-қуввати, мислсиз жасорати билан Амир Чокуни ҳам ҳайратга сола бошлаган. Бу ҳақда шундай дейилади: «Алқисса, бир куни қирқ қул қудуқдин сув тортиб эрди. Мирзо Сайфиддин айди: бир киши бўлса, қудуқни ёлғиз ўзи ушбу қовғада сув олса?! Амир Темур айди: бордур. Анда Мирзо кула берди. Амир Темурни ғайрати келиб, қудуқ узра бориб, занжирни ушлаб тортиб, ёлғиз ўзи қовғада сув олиб, одамларга берди. Неча бор олиб, оҳурға қуя берди. Мирзо Сайфиддин айди: Эй қариндош, мани ўзингга вазир қилғайсан. Амир Темур айди: ман подшоҳ эмасман, сани вазир қилсам. Мирзо айди: ният қилиб эрдим, агар қариндошим қудуқдин қовғани тортиб олса, подшоҳ бўлур деб, ниятим тузук келди. Амир Темур аҳд қилдиким, ман подшоҳ бўлсам, сани вазир қилурман, деб. Ўшал кунда у қирқ қовға сув олди. Барча одамлар мамнун бўлди. Бу ишни Амир Чоку барча қабиласи бирла эшитдилар».

Ушбу лавҳа мазмунидан англашилиб турибдики, Амир Темурнинг кимлиги, унинг ота-онаси, уруғ-аймоғи ким эканлиги сир сақланган пайтда ҳам ёш соҳибқироннинг келажакда буюк одам бўлишига ишонганлар ва уни қўллаб-қувватлаганлар. Мардлик ва жасурлик унинг кунлик фаолиятида намоён бўлиб борган. Шундай қилиб, донғи отаси Амир Тўрағайга ҳам етиб боради. У ўз фарзандини қидиришга киришади. Ишонч билан йўлга чиқади. Занжир Сарав манзилига келганда ёш бир ўспириннинг шижоатли ишини кўриб, унинг чаққон ва довюраклигига қойил қолади. Шунда Тўрағай Баҳодир айди: «Эй ўғул, отанг ким? Бу айди: Амир Чоку ўғлидурман. Баҳодир айди: Амир Чокунинг уйини манга кўрсатгил. Амир Темур Тўрағай Баҳодирни Амир Чокунинг ҳовлисига келтирди. Икковлон қучоқлашиб кўришдулар. Андин кейин Баҳодир айди: Бу ғулом бачадин бу кун тааждуб ишларни кўрдим. Амир Чоку айди: Бу маним қулум эмас, муни онаси мани синглим хонимдур...» Ушбу сатрлардан маълумки, Амир Тўрағай ҳам, Амир Чоку ҳам учрашувга қадар Амир Темурнинг кимлигини билишмаган. Амир Тўрағай хотини Тегина бегим билан учрашгандан сўнггина Амир Темур ўз фарзанди эканлигини билган. Шу зайлда 12 яшарли соҳибқирон ўз отаси билан топишиб, дийдор кўришган.

Асарда Амир Темурнинг ёшлик чоғидаги, тўғрироғи, 12 ёшдан сўнгги даврларидаги шахсиятини ёритувчи лавҳалардан бири унинг Шаҳрисабзга келгандан сўнгги фаолиятида намоён бўлади. Бу даврда унинг ҳарбий саркардалик, жаҳонбонлик фазилатлари кўрина борган. Чунончи, ёш соҳибқирон 12 ёшигача тенгқурларининг барчасидан устунлигини намойиш этиб, уларни ўз ҳукмига бўйсундирган бўлса, 12 ёшдан сўнг унда тахт сари ҳукмдорлик, интилиш ҳислатлари аниқ кўрина борди. Бизнингча, бу давр соҳибқирон шахсиятидаги ўспиринлик фаолиятининг иккинчи босқичидир.

Хуллас, Амир Темур 12 ёшидаёқ ўта жасур, довюрак, шижоатли, тадбиркор жўрабоши — саркарда сифатида танила борган эди. Ушбу ҳақиқат эса эл оғзида афсоналарга айланди. У ҳақда турли ривоятлар яратилди. Улар оғиздан-оғизга ўтиб, китоблардан жой олди. Бугунги кунимизгача етиб келди, илоҳий қудратга боғланиб кетди. Шуни унутмаслик кераkки, ҳар қандай бадиийлик ҳақиқат замирида туғилади. Демак, жисмоний куч-қудрат ҳам жуда кўп жисмоний машғулотлар натижасида рўёбга чиқади. Ушбу фикрнинг далили сифатида Баҳодирхон билан Амир Темур ўртасидаги жисмоний мусобақани эслатиб ўтмоқчимиз: «Бунда Баҳодирхон бир филни озод кўтариб, боғда сайр қилиб кўрсатади. Амир Темур ва унинг фарзандлари бу ишни даставвал уддалай олмайдилар. Шундан сўнг Амир Темур жисмоний машқ натижасида филдан ҳам оғир бўлган юкни кўтариб сайр қилади. Андин сўнг, Амир мулозимларидан ўн киши филға миндилар, яна кўтардилар. Буни кўриб Баҳодирхон Амир била кураш тушмоққа ҳаракат қилди. Эртадан кеч вақтғача талаш қилдилар. Алқисса, Амир Соҳибқирон... кўтариб ерга андоғ урдики, хонни калла ҳандалаги жасади фалакидин узилиб... кетди».

Бизнингча, Амир Темурнинг ўспиринлик даври ҳақида айтилган фикрлардан қанчалик бўрттиришлар бўлмасин, уларнинг аксарияти аниқ ҳақиқатлар замирида юзага келган. Шунингдек, ёш соҳибқироннинг ҳар томонлама камолотга етишувида ўз даврининг эътиборли ва машҳур сиймолари, алломаларнинг таълим-тарбияси катта рол ўйнаган. Бу ҳақда асарда анчагина маълумотлар қайд этилади: «Дерларким, аввал Амир Темур соҳибқиронни Шайх ул Алъам тарбият қилдилар, иккинчи Шайх Шамсиддин Кулол тарбият қилдилар. Учунчи Шайх Ҳасан Боҳурзий тарбият қилдилар. Тўртинчи Нақшбандий пирим тарбият қилдилар. Оламдин интиқол қилғунларича тўрт вали тарбият қилур эрдилар». Амир Темур ёшликда устоз ва тарбиятчиларидан олган сабоқ-ўгитларига ҳамиша амал қилган. Кейинчалик уларни ўғилларига, набираларига ҳам ўргатган.

Хуллас, Амир Темур шахсияти кўп қиррали бўлиб, унинг ҳар бир қирраси махсус мавзу сифатида алоҳида-алоҳидадир. Ўйлаймизки, бу ҳақда ҳали кўплаб асарлар яратилади. Биз эса ушбу мақоламизни «Темурнома» асаридан келтирилган қуйидаги шеърий парча билан якунламоқчимиз:

Қутбдин топди Назар
Соҳибқирон,
Анинг учун бўлдиким, шоҳи
жаҳон.
Ёши ўн иккидин ўтиб ул
писар,
Ғойиб эронлар этиб анга
назар.
Неча саъатни кўруб, болуб
келуб,
Нечасини эшитиб, англаб
билуб.
Минди давлат маркабига ул
сабий,
Шуҳрати топдиким
Искандар каби.

У. САНАҚУЛОВ,
филология фанлари номзоди, доцент.
У. ДОНИЁРОВ,
ҳуқуқшунослик фанлари номзоди.

АКАДЕМИЯ ТАЛАБАЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги академиясида таълим олаётган бир гуруҳ жиззахлик талабалар билан Жиззах вилоят ички ишлар бошқармаси раҳбарларининг учрашуви бўлиб ўтди.

Вилоят ички ишлар бошқармаси бошлиғининг муовини, милиция подполковниги Ўктам Умаровнинг айтишича, бундай учрашувларни ўтказишдан мақсад Академияда таълим олаётган аълочи талабаларни моддий рағбатлантириш, уларни вилоят ички ишлар бошқармасининг ишларидан хабардор этиб туриш, пировардида ёш, етук кадрларни ишга жалб этишдир.

— Ушбу учрашув биринчи ва сўнггиси эмас, — деди академиянинг криминалистика кафедраси бошлиғи, милиция полковниги Темур Айдаров биз билан суҳбатда. — Чунки билим юртимизда деярли барча вилоятлардан келган талабалар таълим олишади. Биргина Жиззах вилоятининг ўзидан бирнеча ўн талаба ўқийди. Ҳозир шулардан иккитаси академиямиз қошида ташкил этилган икки йиллик адьюнтрада шуғулланаяпти. Улар билан шундай сермазмун учрашувлар ўтказиш одат тусига айланмоқда. Бундан кўзланган мақсад битта: у ҳам бўлса — кадрлар тайёрлашда академия билан амалиёт ходимлари ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтиришдир.

Йиғилиш сўнггида Академия бошлиғи муовини, милиция генерал-майори Ж. Камолхўжаев ва вилоят ички ишлар фахрийлари кенгашининг раиси, истеъфодаги милиция полковниги Қ. Қаршибоевлар билим юртида ўқиётган жиззахлик аълочи талабаларга пул мукофотларини топширишди.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЗАВОД «КАСБИНИ» ЎЗГАРТИРДИ

Андижон шаҳридаги 3-пахта тозалаш заводи шаҳарнинг қоқ марказида жойлашган. Неча йиллардан буён пахтани қайта ишлаб, атроф муҳитга чанг-ғубор тарқатиб келарди. Энди бунга барҳам бериладиган бўлди. Завод аввалгидек пахта толаси эмас, аҳоли учун печенье ҳамда конфетлар ишлаб чиқарадиган бўлди. Республика озиқ-овқат концерни ташаббуси билан қад ростлаётган қандолатчилик корхонаси йилига 7 минг тонна маҳсулот ишлаб чиқаради. Бошқачароқ қилиб айтганда, 550 киши иш билан таъминланади. Айни кунларда Германиядан келтирилган асбоб-ускуналарни ўрнатиш тадориги кўрилаётир.

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Жиззах туманидаги Ҳ. Олимжон номли ширкатлар уюшмасида 140 гектар боғ бор. Улардаги мавжуд дарахтларнинг деярли ҳаммаси ҳосилга кирган. Айниқса, Қўшбоқ Бойжигитов бошлиқ бригада боғбонлари ўрик, олма, олхўридан мўл ҳосил етиштиришди. Янги узилган мевалар пешма-пеш савдо расталарига жўнатилаётир.

СУРАТДА: (чапдан) бригада бошлиғи Қўшбоқ Бойжигитов, бош ҳосилот Мамадамин Рашидов, ширкат раиси Маҳмуджон Каримовлар.

Х. МИРЗАКАРИМОВ олган сурат.

«ОДИЛ» ТАБИБ БЎЛМОҚЧИ

Урганч туманидаги Сотим Қаландаров номли жамоа хўжалигида «Одил» хусусий ишлаб чиқариш корхонаси иш бошлади. Ярим гектарлик майдонни эгаллаган мазкур корхонада картошкани қуритиш, новвот тайёрлаш, булка нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва турли хил истеъмол моллари етказиб берувчи бир қатор цехлар ишлаб турибди. Уларда 25 нафар йигит қиз меҳнат қилмоқда. Корхона эгаси Озод Отаевнинг таъкидлашича, бу ерда яқин келажакда бир қанча турдаги консервалар тайёрлайдиган қўшма корхона ташкил этилади. Ўшанда корхонада ҳар хил метал идишлар бўяш ускуналаридан тортиб то дори-дармон тайёрловчи мосламаларгача ўрнатилади.

Хоразмда кўп ўсувчи янтоқ ва бошқа турли хил гиёҳлардан зарур дори-дармонлар етиштириш ҳам кўзда тутилган. Бунинг учун эса корхонада ҳозирданоқ амалий ишлар бажарилаётир. Ажаб эмаски, тез орада «Одил табобати» деган ибора қулоққа бот-бот чалинадиган бўлиб қолса...

Ўктам ДЎСТЁР,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН - БЕЛОРУС
ҚЎШМА КОРХОНАСИ
"ЎЗБЕКМАШСЕРВИС"
Тошкетдаги омборхонасидан МАЗ туркумдаги автомобилларини, МТЗ экскаваторлари ва тракторларини, автомобиллар ва тракторлар учун бошланғич бутликдаги
Д-243 Д-245, ЯМЗ-238-2М
дизель двигателларини сўмда пул ўтказиш йўли билан
СОТАДИ
Нархлари заводникидан арзон.
Манзил:
Тошкент ш. Ш. Руставели кўчаси, 140-уй.
Алоқа учун телефон:
(371) 50-06-13.
„Ўзбекмашсервис":
Тошкентдаги
омборхонасидан
маҳсулотлар сотади.

Агар 30
ёшдан
ошган
бўлсангиз,
Унда 30+
сизга
қувватдориси
даркор!!!

"Тридцать Плюс"
- ёшлик ва соғломлик демакдир.

"Тридцать Плюс" кичик капсуласи ёрдамида сиз оғир иш кунидан кейин ҳам осмонўпар бинонинг сўнгги қаватигача югуриб чиқишга қодир бўласиз.
"Тридцать Плюс" нафақат чарчоқни тарқатади, балки Сиз сарфлаган қувватни тиклайди - у танангизнинг ҳар бир тўқимасига куч ва эпчилликни қайтариб, Сизни яшартиради.
Харид қилиш масаласи бўйича қуйидаги манзилга мурожаат қилинг:
" АДЖАНТА ФАРМА ЛИМИТЕД" ФИРМАСИ:
Тошкент, 700060,
Мовароуннаҳр кўчаси, 19-уй.
Телефон: (3712) 32-01-48, 33-48-70
Телефакс: (3712) 33-84-71
ёки Тошкентдаги сотувчи ҳамкорлари:
"Ибн-Сино" дорихонаси:
(3712) 44-24-34, 40-44-83.
"Фармед" дорихонаси:
(3712) 47-98-90.

Боболаримизнинг меҳру-муҳаббатига сазовор бу кўҳна Ватан — Ўзбекистон мустақиллик рутбасига муяссар бўлди. Буюк давлат бўлиш орзусида келажак сари ишонч билан қадам ташламоқда. Иншоолло, шундай бўлажак! Бунга Ватанимизнинг шонли ўтмиши, улуғ ва мислсиз тарихи, зукко олимлари, забардаст шоирлари, қадами кесилмаган саркардалари кафолат беришга тайёрдирлар. Миллат ва Ватан олдида турган бу қутлуғ вазифани рўёбга чиқариш комил инсон зиммасига тушади.

Муҳаммад АЛИ
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

КОМИЛ ИНСОН ҲАҚИДА ЎЙЛАР

Алишер Навоий ўзининг теран фалсафий мушоҳадаларга тўлиб тошган асари «Лисонут-тайр»да оламнинг яратилиши ҳақида қалам юргизар экан, Инсони комилнинг Яратган томонидан бениҳоя улуғланганини айтиб ўтади. «Бутун оламни яратишдан кўзланган мақсад Инсон бўлиб, у ҳамма мавжудот ичида тенги йўқдир, — деб ёзади буюк шоир. — Инсон кўнглини турли билимлар хазинаси қилди ва бу тилсим ичида тангри ўзини яширди. Инсоннинг ажойиб жисми бир махфий сир хазинаси ўлароқ ўзида ана шу ганж тилсимини сақлайди. ...У (яъни, Яратган) ўз сирининг хазинасини очмоқчи бўлганида, уни на само ва на ер қабул қилди. Инсондан ўзга нарсалар жаҳолатга ботиб, Унинг хитобини англамади ва бу сирни қабул этмади. Шунинг туфайли Инсон бошқа барча нарсалардан мумтоз қилиб яратилди... Унинг бошига тўғри йўлдан бориш тожи қўйилди, шараф меърожига чиқиш эса унинг қисмати бўлиб қолди».

Чексиз хаёлларга берилади киши. Дунёда нимаики Оллоҳ томонидан яратилган бўлса, барчаси Инсони комил учун экан. Ана шу Инсони комил — комил инсоннинг тарбияси бугун кун тартибида турган муҳим муаммолардан бирига айланмоқда. Хўш, Озод Ватаннинг тиниқ осмони остида эркин нафас олаётган фуқаро — Комил инсонни қандай тасаввур қиламиз? У қандай бўлмоғи керак? Миллат тақдирида улуғ онлар кечаётганда лоқайдлик — миллат учун хиёнат эканлигини англагувчи, Ватаннинг мўътабар юкини елкасида азот кўтара олгувчи фуқаро — Комил инсон ҳақида нима дея оламиз?.. Жуда муҳим масалалар.

Комил инсон тарбиясига эришмоқнинг йўли ёлғиз маърифатдадир.

«Маорифдан, фунун ва маданиятдан маҳрум қолғон халқ жаҳолат панжаларини орасида хамир каби эзилғондек, афъоли замимадан ҳам ўз нафсининг ёқасини бўшатолмас» — деб ёзган эди машҳур маърифатпарвар адибимиз Абдулла Авлоний ўзининг «Туркий гулистон ёхуд ахлоқ» номли ахлоқимиз қомуси дейишга арзирлик асарида. Адиб тарбиянинг замони келганлигини уқтириб, тарбия лозим, вужудни қувватлантирмак, фикрни нурлантирмак, ахлоқни гўзаллантирмак, зеҳнни равшанлаштирмак учун тарбия керак, дейди; бадан тарбияси, фикр тарбияси ва ахлоқ тарбияси ҳақида сўз юритади. Зеро, буларнинг барчаси — маърифатни ташкил этади. Маърифат биргина фандан пайдо бўладиган тушунча эмас, балки умум фанлар ва қарашлар тизимидан вужудга келадиган рўшноликдир. Бунда адабиёт ва тарих, ҳандаса ва илми нужум, риёзиёт ва кимё, тил ва фалсафа, этика ва эстетика, бошқача айтганда, ахлоқ ва нафосат, тиббиёт ва наботот ва ҳоказо фанларнинг баббаравар улуши бор, холис хизмати бор.

Озод Ватан одами — Комил инсон ҳақида ўйлаганда хаёлнинг бир учи буюк файласуф муаллими соний Абу Наср Форобийга бориб уланади. «Сарбадорлар» романимда ҳам бироз тўхталган эдим бу ҳақда. Комил инсон ҳақида Абу Наср Форобий ўзига хос ажойиб таъриф-тавсифлар келтиради «Фозил шаҳар кишиларининг қарашлари» китобида. Фозил инсон, яъни комил инсон бўлиш учун кишига қанча фазилат керак? Форобий юқоридаги асарида шаҳар бошлиғи бўлиш учун ўн икки фазилат керак бўлади, деб уқтиради. Ана шундан қиёс олганда, комил инсон учун ҳам кўп фазилатлар керак. Аввало, у ҳалол ва меҳрибон бўлсин, инсонпарварлиги тилларда достон, эркинликдан боши нақ осмон бўлсин, ижтимоий адолатни ёқласин, катталарга ҳурмат сақласин, билимига жаҳон келсин тор, кўнглидаги миллий ифтихор кўкрагини этсин баланд тоғ, муҳтожларга бўлсин хайриҳоҳ... Табиатни севмоқ ва аямоқ, ожизларга жони ачиб қарамоқ, ахлоқий эркинликни хўб билмоқ, ахлоқий бурчни ҳис қилмоқ... — булар шахснинг маънавий камолотга эришувида босиб ўтиши лозим бўлган ахлоқий зинапоялардир, комилликнинг зарур шартларидир. Бу йўлда биз ота-боболаримизга, буюк боболаримизга, хусусан, Имом ал-Бухорий, Имом ат-Термизий, Хожа Аҳмад Яссавий, Маҳмуд аз-Замахшарий, Нажмиддин Кубро, Баҳоуддин Нақшбандлар меросига суянишимиз лозим, уларнинг илмий меросини дил-дилимизга сингдиришимиз зарур, фақат асарларидан эмас, балки кечирган ҳаётларидан улги олишимиз керак, — мана бу юқорида айтилган амалий тарбия йўлидаги муҳим қадамлар бўлади. Комилликнинг яна бир зарур шарти — шахсда гўзаллик туйғусини тарбия қилиш, эстетик онгни шакллантириш, нафосатдан завқлана оладиган қалбни вояга етказишдан иборат. Ҳа, «гўзаллик, нафосат дунёни асрайди», деган тушунча қадри ошгандан ошиб бормоқда. Буюк осори атиқаларимизга боқиб беқиёс ғурур ҳиссини туйиш, улуғ тарихимизнинг гўзал саҳифаларини бир-бир варақлаб завқларга ботиш, шу қадимий тупроқнинг фарзанди эканлигингдан гўзал туйғулар қаърида қолиш, Ал-Фарғоний, Ал-Хоразмий, Беруний, Ибн Сино, Юсуф Хос Ҳожиб, Алишер Навоий, Бобур, Огаҳий, Қодирий, Чўлпон, Ойбеклар ижод чаманига назар ташлаб, камолотнинг юксаклик манзараларидан хайратта тушиш, камолотнинг чексизлигига тан бериш... Бадиий ижод завқи, санъат шавқи, сеҳри бетакрорлигига қойил қолиш, айни бир пайтда нафосатни ҳаётнинг барча нуқталарида кўра билиш ҳамда топа билиш бахтига мушарраф бўлиш...

Бадиий ижодда, санъатда чинакам ижод қилиш, иншо этиш имконини яратиш, шунга эришиш зарур. Шукрлар бўлсинки, истиқлолга эришганимиздан сўнг ҳали биров юқоридан, адибларга ёки санъаткорларга, мана бу ҳақида ёзинглар, мана бу ҳақида ёзманглар, деб кўрсатма бергани йўқ, шундай деб эшитмадик ҳам. Буларнинг бари озод Ватан одамида бадиий эстетик қадриятларни асраш, авайлаш, бойитиш, ривожига ривож қўшиш иштиёғини оширади, бинобарин, унинг ўзи ҳам маънавий камолот чўққисига кўтарилади, кўтарилиб боради.

Комил инсон шу даражага етганда, пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломнинг «Ватанни севмак иймондандур» деган сўзларини мутлақо ўзгача талқин этади, мазмунини теранроқ англайди, умри яна ҳам бойийди. Унда энди, бутун Ватан учун жавобгарлик ҳисси, жонажон миллат учун, миллат тақдири учун масъулият туйғуси шаклланади. Мана шу озод Ватан одамнинг комил инсон рутбасига эришмоғида амалий тарбиянинг қутлуғ хизмати бўлади. Шундай инсон «бошига тўғри йўлдан бориш тожи қўйилишига» арзийди, «шараф меърожига чиқиш» мана шундай инсоннинг «қисмати бўлиб қолади». Шу сабабли ҳам, бутун диққат-эътиборни юқорида айтилган амалий тарбияга қаратмоғимиз даркордир. Чунки миллий истиқлол мафкурасини ҳаётга татбиқ этиш, анъаналарни, бадиий эстетик қадриятларни авлодларга етказиш, келажаги буюк Ватан йўлида фидойилик намунасини кўрсатиш ана ўша комил инсон бўйнидаги юксак ахлоқий бурчдир. Миллий истиқлолга эришган озод юртнинг эркин кишилари ана шунга интиладилар.

Комил инсон ҳақида хаёл сурар экан, бундан ўн йиллар муқаддам «Севган юрак...» деб бошлангувчи бир шеър ёзган эдим. Унда биз орзу қилган, биз интилаётган Комил инсон қандай бўлиши керак, кимни биз шундай қутлуғ сўзлар билан атай оламиз, каби саволларга жавоб изланган эди:

Сен —
Ер ила Осмонни
Бирлаштиргувчи нур сен,
Осмон учун сурур сен,
Замин учун ғурур сен.
Билким, агар ғурурга
Қўша олсанг сурурни,
Дунёдаги энг бахтли
Комил инсон эрур сен!

Ҳа, бетимсол Осмон сурурини, бемисол Замин ғурурини ўзида мужассам эта олганларгина Комил Инсон унвонини олишга тўла ҳақлидирлар.

• Спорт • Спорт • Спорт • Спорт • Спорт • Спорт •

ОЛИМПИАДА УФҚЛАРИ

Халқаро олимпиада қўмитасининг 100 йиллиги шарафига

Бундан 100 йил муқаддам (23июнь куни) Халқаро олимпиада қўмитаси (ХОҚ) таъсис этилган эди. Ана шу санага бағишланиб, ер куррасининг ҳамма қитъаларида ҳар йили югурувчилар кунини ўтказиш анъанага айланиб бораяпти.

Ўтган ҳафтанинг охирида бутун жаҳон спорт жамоатчилиги қаторида юртимизда ҳам олимпиада ҳаракати бошланганининг 100 йиллигига бағишланган халқаро югурувчилар куни нишонланди. Жумладан, пойтахтимиздаги барча югуриш ихлосмандлари «Пахтакор» марказий стадиони ёнида тўпланишди. Анҳор канали бўйлаб ўтказилган югуриш мусобақаларида юзлаб пойтахтликлар қатнашишди. Мусобақага жаҳонга машҳур «Кока-кола» фирмаси бош ҳомийлик қилди. Қатнашчилар ва ғолибларга турли хил спорт кийимлари ҳамда махсус совғалар топширилди.

***СУРАТДА:** Анҳор канали бўйлаб ўтказилган югурувчилар мусобақасидан лавҳалар.*

Ш. ИБРОҲИМОВ
суратга олган.

• Бокс

«СЕУЛ КУБОГИ» ҲАМЮРТЛАРИМИЗДА

Жанубий Кореянинг пойтахти Сеул шаҳрида бокс бўйича қитъанинг йирик мусобақаларидан бири бўлиб ўтди.

Унда Япония, Хитой, Филиппин, Таиланд, Малайзия, Индонезия, Қозоғистон, Россия, Монголия, Ҳиндистон мамлакатлари ҳамда республикамизнинг чарм қўлқоп усталари қатнашдилар.

«Сеул кубоги» деб номланувчи ушбу халқаро турнирда қатнашиш учун бор-йўғи тўрт нафар боксчимиз Жанубий Кореяга жўнаб кетган эди. Шунга қарамай уч боксчимиз юқори поғонага кўтарилди, бир боксчимиз эса кумуш медаль билан тақдирланди ва умумжамоа ҳисобида вакилларимиз халқаро турнирнинг бош мукофотини қўлга киритишди. Шахсий биринчиликларда тошкентликлар Ҳожи Зокиров (67 кг) ва Карим Тўлаганов (71 кг), самарқандлик Дилшод Ёрбеков мусобақа ғолиблари бўлишди. Пойтахтлик Темир Иброҳимов (81 кг) эса финалда қозоғистонлик Василий Жировдан мағлубиятга учради.

Р. ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«НОДИРА» ТАНЛОВ ҒОЛИБИ

Қашқадарё вилоят ҳокимлиги вақти-вақти билан мактабгача тарбия масканларида ишни ташкил этиш, болалар муассасаларининг моддий манбаини мустаҳкамлаш, ўқув тарбия ишларининг йўлга қўйилишини назоратдан ўтказиб, намунали тажрибаларни оммалаштириб боради. Яқинда бўлиб ўтган болалар боғчалари кўрик-танлови ҳам ана шу масалаларнинг қай тарзда амалга оширилаётганига бағишланди.

Кўрик-танловда Шўртан газ конлари бошқармасига қарашли, Қарши шаҳрида фаолият кўрсатаётган «Нодира» болалар боғчаси биринчи ўринга муносиб деб топилди.

Иккинчи ва учинчи ўринлар Қарши туманиди «Бўғирсоқ» ва Касби туманининг «Дилором» боғчаларига берилди.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ФУҚАРОЛАР, КОРХОНА, ТАШКИЛОТ ВА ИДОРАЛАР РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

1995 йил 10 июндан бошлаб почта алоқасининг баъзи хизмат турларига янги таърифлар жорий қилинди.

ТЎЛОВ МИҚДОРИ (СЎМДА).

Почтадан жўнатиладиган нарсалар	МДҲ мамлакатларига: Ер усти транспортида	МДҲ мамлакатларига: Ҳаво транспортида	Европа, Осиё, Америка, Африка, Австралия: Ер усти транспортида	Европа, Осиё, Америка, Африка, Австралия: Ҳаво транспортида
Почта карточкалари:				
оддий	6	9	10	15
буюртма	15	18	30	35
Хат:				
оддий	9	12	15	20
буюртма	19	22	35	40
қимматбаҳо	19	22	35	40
Вазни 20 граммгача бўлган бандероллар:				
оддий	6	10	10	15
буюртма	21	25	30	35
Вазни 100 граммгача бўлган майда пакетлар:	15	30	25	45
Буюртма учун тўлов	15	15	20	20

ДИҚҚАТ! ***Шу йилнинг 20 июнидан кейин жўнатилган почта карточкалари, хатларга янги таъриф бўйича ҳақ тўланмаган бўлса, улар жўнатувчига қайтариб юборилади.***

Почта алоқасининг барча хизмати турларининг тўла таъриф маълумотлари билан барча алоқа бўлимлари ва узелларидан таншишингиз мумкин.

ПОЧТА АЛОҚАСИ ХИЗМАТИДАН ФОЙДАЛАНИНГ!

"Ўзбекистон почтаси" концерни.

BAT

ЖАНОБ ТАДБИРКОРЛАР!

ЎзБат А.Ж. қўшма корхонаси

ҳаммани ўзаро фойдали ҳамкорликка чақиради.

☎ *Тошкентдаги бош офис телефони: 34-10-44.*
☎ *Халқаро факс: (7 3712) 89-12-1? маҳаллий факс: 34-10-43.*
☎ *Тошкент тамаки фабрикаси телефонлари: 35-10-61, 35-30-90.*
☎ Ферментация заводлари телефонлари:
Самарқандда: (362) 31-10-85.
Ургутда: 3108-62.

БУХГАЛТЕРЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

Юқори сифатли, мақбул нархларда тайёр бланка маҳсулотлари.
Тўлов поручениялари, касса кирим ва чиқим ордерлари, бўш графка (пустографка) лар, иш папкалари, тўлов ведомостлари ва бошқалар.
150 хилдан зиёд.

КИТОБЛАР

- ❑ Қаттиқ муқовали 100 варақли китоблар:
- ❑ Кассага оид,
- ❑ асосий,
- ❑ иш ҳақи ёзишга оид,
- ❑ оборот (сальдо)га оид,
- ❑ канцелярияга оид,
- ❑ товар-моддий ҳисоб-китоблар учун оборотга оид,
- ❑ А-4 шаклидаги қоғозлар

Ҳақи пул ўтказиш ёки лимитланган чеклар орқали тўланади!

МАНЗИЛ: Тошкент, Муқимий кўчаси, 190, "Средазтехэнерго" биноси, 229-хона.
Транспорт: 4, 9- трамвайлар, 34, 77- автобуслар, "Оқтепа майдони", метронинг "Хамза" бекатлари.
Телефонлар: 77-94-56, 77-94-59, соат 9 дан 13 гача.

Ўзбекистон Сув хўжалиги қурилиши давлат концернига қарашли «Ўзсувқурилишнақлиёти» республика автомобиль нақлиёти ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси бирлашма бош директори Б. Олимовга ўғли
Ихтиёр ОЛИМОВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзсувқурилиш» давлат концерни кенгаши ҳайъати ва меҳнат жамоаси «Ўзсувқурилиштранс» республика ишлаб чиқариш бирлашманинг бош директори Баҳодир Олимовга ўғли
Ихтиёр ОЛИМОВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

«Махсусузатишсозлаш» республика ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси, шу бирлашмага қарашли Бухоро қурилиш ўрнатиш созлаш бошқармаси бошлиғи Рамазон Муҳамедовга қизи
Дилрабо МУҲАМЕДОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Конструктор» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси Тошкент кимё-технология институти ректори, академик Нусрат Парпиевга акаси
Ҳикматулла АЪЗАМОВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

"ХУМО"

Халқ Акционерлик Суғурта Компанияси
биринчи хўжалик йили якуни бўйича акционерлик мажлисини ўтказади.

Мажлис 7 август куни соат 11.00 да Республика қўғирчоқ театрида ўтади.

Акционерларнинг паспорт ва опцион шартномалари ўзлари билан бўлиши шарт.

"Чаглайян ЛТД К°"

Ўзбек-турк қўшма корхонаси
ёпиқ бинони (2500-3000 кв. м.) уч йил муддатга омборхона учун ижарага олади.

Мурожаат учун манзил:
Тошкент шаҳри, 700083,
Буюк Турон кўчаси, 41, 306, 308, 310-хоналар.
Тел.: 33-92-65, 33-35-20.
Факс: 33-92-65.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-5?-34;
Хат 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-?-65;
Маънавият 36-3?-60;
Ахборот 36-29-8?;
Тунги муҳаррир 33-10-28.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Э. Болиев.
Навбатчи — Ф. Санаев.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0255. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

Босишга топшириш вақти—21.00
Босишга топширилди — 20.00.

1 2 3 4 5 6